

MIRKO PRELAS 1934. -2005.

Oproštajni govor na groblju Lovrinac 28. studenoga 2005.

Dragi naš Mirko,

Opraštajući se od Tebe u ime Društva hrvatskih književnika i Književnog kruga Split, opraštam se od kolege književnika, kolege novinara i kolege urednika, opraštam se od čovjeka koji je otišao tako tiho, pretiho, a tiho je i živio, bio nenametljiv, ali istodobno rješavao mnoge stvari, pa i one najsloženije, na način koji je svakoga mogao zadovoljiti.

Kad umire čovjek, zemlja postaje teža i dublja za jednu ranu... Sjećaš li se, Mirko, tih stihova našeg zajedničkog znanca Jure Franičevića Pločara, o čijim si knjigama ispisao niz stranica. I ne samo o njemu. Cijela jedna generacija splitskih i dalmatinskih pisaca prošla je Tvoj kritički sud, a i Ti si poput njih isticao čovjeka i njegovu uspravnost, i sva ona vrenja pod kožom, one nevidljive mijene koje nas razlikuju od svega živoga i neživoga s čime se svakodnevno suočavamo.

Zemlja, kaže Jure, postaje teža. E, zemlja. Lako je njoj, ona prima tijelo, a nama ostavlja sjećanja, ona opća koja smo svi u vezi s tobom dijelili ali i ona posebna, pojedinačna. Eto, bio si urednik jedne moje knjige, a i ja sam još prije, jednu Tvoju uredio. Bio si moj prvi urednik u Kulturnoj rubrici Slobodne Dalmacije, koju sam poslije preuzeo, naslijedio, jednako kao i Biblioteku suvremenih pisaca u Književnom krugu Split. A bio si i urednik cijele novine, u kojoj si obavljao niz dužnosti, ali nikad nisi zaboravljao onu osnovnu: pisati, djelovati na kulturnom planu, braniti strate-

giju kulture. Razuvjeri me, ali mislim da je to danas nekako tako strano pa mi se poneki put čini da kulturu valja braniti od novina. Nema veze, valjda griješim, no jedno je neprijeporno: novine i knjige dadu se urediti, ali život nam uvijek nekako izmiče, ide na svoju stranu, odvlači nas u nesporazume, bolest, zaborav.

I što nam preostaje? Preostaje nam biti na kormilu barem onoga maloga čime se dade upravljati i biti do kraja predanima toj svjetlosti ili ideji svjetlosti koja nas je na svijet dala; preostaje nam biti poštenima i uspravnima, činiti dobro dok to još možemo i – čineći drugima dobro – osjećati se dobro, ispunjeno, osjećati tlo pod nogama, ovo tvoje zavičajno splitsko ili ono tvojih poljičkih korijena. Ali i svako drugo, osobito ono bračko, gdje si zacijelo bio najviše u dosluhu s tišinom.

Život ti je, Mirko – ti si to znao – tako jednostavna stvar, a opet jedna tako velika meštija. Treba znati govoriti i odgovarati kad nam je riječ potrebna kao disanje. A isto tako, treba znati šutjeti kad riječi ne pomažu. Treba znati kad je vrijeme za emocije, a kad za racionalni pristup. Pitanje života stvar je procjene, ti si to kao pravi intelektualac znao, a meni pada na pamet kako si me svojedobno, u novinarskim počecima, s pravom, što tada i nisam posve razumio, odvrćao od nekih naglih reakcija. Iz tebe je govorilo iskustvo, a to je isto što i mudrost.

Mogao bih, Mirko, govoriti o tvojim knjigama, kritičkim tekstovima, esejima, predgovorima i priređivanju opusa pojedinih pisaca. To znamo, to su činjenice. Ti si, Mirko, znao miriti, povezivati, sabirati, okupljati, poticati, poštovati.

Profesionalno si svjedočio, kritički kristalizirao, praktično vrednovao. I što reći na kraju, ako je ovo uopće kraj, jer kraj je kad prestanu sjećanja i zavjesa zaborava padne na ono što smo bili i činili. Meni se čini da je tvoja pozicija bila najbliža antičkom stoiku. Idemo dalje, jer da bi Ti živio, mi moramo nastaviti. Jer Mirko, *kad umire čovjek* – rekao bi Pločar – *umire jedan dio svijeta i zemlja postaje teža, iskusnija i ljudskija...* U istoj smo rijeci, ispiremo blago života a za to nije dostatan jedan život – on traje i nakon nas.

Mirno spavaj, mirni naš Mirko.

Jakša Fiamengo